

Ob zakonu o otroških vrtcih

S tem, da pomaga družini pri varovanju, izobraževanju in vzgoji otrok, naša skupnost resno pomaga ženi materi pri odstranjevanju tistih objektivnih težav, ki jo ovirajo na poti splošnega razvoja kot enakopravnega člana naše skupnosti in popolnejšega sodelovanja v gospodarskem in družbeno političnem življenju naše države.

Ljudski odbori, podjetja in družbene organizacije so si doslej zelo prizadevali in vložili velika materialna sredstva za rešitev tega vprašanja. Organiziranih je bilo več predšolskih ustanov, ki so zajele veliko število otrok.

Kljub storjenim naporom in doseženim vidnim rezultatom pa število teh ustanov daleč zaostaja za našimi potrebami in v določeni meri tudi za objektivnimi možnostmi.

Ob koncu l. 1955 je bilo na ozemlju Jugoslavije 1004 ustanov za vzgojo predšolskih otrok z 59.916 otroci ali 5,6% vseh predšolskih otrok.

Po anketi iz l. 1955 je bilo v teh ustanovah v LR Srbiji le 4,6% otrok zaposlenih mater, medtem ko je 32% otrok zaposlenih mater ostajalo doma samih.

Sorazmerno počasen tempo razvoja ustanov za predšolske otroke je posledica vrste doslej nerešenih problemov na tem področju, med katerimi zavzema osrednje mesto nesmotrno določanje njihovega statusa in neelastična ureditev njihove organizacije po konkretnih potrebah in materialnih možnostih kraja, naselja itd.

Zakon o otroških vrtcih, ki ga je nedavno sprejela ljudska skupščina Srbije, si prizadeva, da bi odpravili pomanjkljivosti, ki so bile v veljavnih predpisih v zvezi s predšolskimi ustanovami. Zakon nudi osnovo za racionalno reševanje splošnega položaja ustanov za predšolske otroke.

Ko odreja splošne pogoje za ustanavljanje in delo otroških vrtcev, določa zakon zelo prožno njihovo fiziognomijo, stopnjo organiziranosti in delo v skladu s potrebami otrok in staršev, v skladu z gospodarskimi, kadrovske in drugimi možnostmi skupnosti.

Vse predšolske ustanove se združijo v otroške vrtece, ki se ustanavljajo kot organizirana pomoč družini zaradi izobraževanja in vzgoje otrok do časa, ko začenjajo obiskovati šole.

Fiziognomija vrtcev se določa po potrebah in pogojih kraja, kjer se ustanovijo. Lahko so stalni ali pa sezonski za polndnevno, celodnevno in nočno nastanitev otrok. Ustanovitelj vrteca je lahko ljudski odbor, podjetje, družbena organizacija, stanovanska skupnost ali skupine državljanov in njihov značaj določa ustanovitelj, ki zagotovi nujne minimalne pogoje za vzgojno delo, higiensko namestitve in druge pogoje. To so lahko ustanove, ki bodo zagotavljale otrokom samo najnujnejšo namestitve in varstvo, medtem ko so starši na delu, prav tako pa lahko nudijo otrokom tisto, kar jim nudijo danes otroški vrteci ali dnevna zavetišča.

Stopnja organiziranosti kakor tudi pogoji dela otroških vrtcev so lahko različni po konkretnih pogojih, potrebah in možnostih.

Za opravljanje vzgojne, zdravstvene in drugih služb v vrtcih lahko ustanovitelj zaposli potrebno število strokovnih uslužbencev, prav tako pa tudi drugih oseb, ki imajo izkušnje, smisel in voljo do dela.

To osebo je lahko plačano, lahko pa dela tudi prostovoljno. V nekaterih vrtcih lahko opravljajo delo z otroki starejše in izkušene ženske, a tudi matere, katerih otroci so v vrtcu itd.

Organi upravljanja so odbor vrteca, svet staršev, strokovni svet in upravnik. Kateri izmed teh organov bo v vrtcu formiran in kakšne naloge bo opravljal, je odvisno od konkretnih pogojev, namena, velikosti vrteca, števila otrok in strokovnega osebja itd.

V posameznih krajih, industrijskih naseljih ali stanovanjskih skupnostih je lahko več vrtcev s skupno upravo, skupnimi prosvetnimi, zdravstvenimi in drugimi službami, kar bi precej zmanjšalo splošne stroške vrtcev in vplivalo, da bi bili bolj dostopni.

Cepprav daje zakon široke možnosti za angažiranje podjetij, družbenih organizacij in staršev pri ustanavljanju in delu otroških vrtcev, kljub temu poudarja, da so predvsem ljudski odbori dolžni skrbeti za razvoj vrtcev in za njihovo delo itd.

Posebej zavezuje zakon občinske ljudske odbore, da morajo poleg splošne skrbi za vrtece zagotoviti zanje potrebne prostore, in določa, da je treba pri gradnji večjih stanovanjskih zgradb in industrijskih naselij določiti tudi prostore ter zemljišča za igrišča za otroške vrtece.

To je še en prispevek k reševanju vpra-

šanja, prav k olajševanju ustanavljanja otroških vrtcev, ker je bil že doslej eden izmed težjih problemov pri ustanavljanju vrtcev pomanjkanje prostorov in ustreznih terenov.

Glede na zelo občutljivo razdobje otroštva, kakršno je predšolsko razdobje, zakon zavezuje republiški svet za šolstvo, da nudi otroškimi vrtcem strokovno pomoč z izdajanjem ustreznih navodil za vzgojno delo, kakor tudi republiške svete za socialno varstvo in zdravstvo in za vprašanja s področja socialnega varstva in zdravstva. Tako se kaže težnja, da bi zagotovili osnovne prvine in enotnost pri delu za izobraževanje in vzgojo predšolskih otrok v duhu splošnih intencij naše prosvetne politike, politike socialnega varstva in ljudskega zdravja.

Nadaljnji razvoj našega gospodarskega sistema bo ustvaril še večje možnosti za zaposlitev ženske, hkrati pa bo postavil pred našo skupnost tudi nove probleme v zvezi z varstvom otrok in njihovo vzgojo.

Hkrati z našim splošnim razvojem, posebno z razvojem komunalnega sistema in čedalje boljšimi pogoji za višji splošni družbeni standard, pa nastajajo tudi ugodnejši materialni pogoji za razvoj vrste ustanov v komunah, stanovanjskih skupnostih in tudi za hitrejši razvoj mreže otroških vrtcev.

Zakon o otroških vrtcih ustvarja ugodne pogoje, da lahko vse te možnosti bolje izkoristimo in da bi prišla bolj do veljave skrb za prizadevanje ljudskih odborov, podjetij, družbenih organizacij in staršev za ustvaritev potrebnih pogojev za popolnejši in bolj vsestranski razvoj najmlajših članov naše skupnosti. **Boško Krstić**

Kreditni za povečani obseg poslovanja

Zvezni izvršni svet je sprejel odlok o kreditih za povečani obseg poslovanja gospodarskih organizacij. Po sedaj veljavnih predpisih si gospodarske organizacije zagotovijo obratna sredstva, ki jih potrebujejo, predvsem na dva načina: v obliki sklada obratnih sredstev in v obliki kratkoročnih kreditov za opravljanje določenih poslov. Sklad obratnih sredstev kakor tudi posebni krediti namesto sklada so bili dodeljeni gospodarskim organizacijam v zneskih, ki omogočajo redno finansiranje ravnih proizvodnje, kakršna je bila lani in prejšnja leta. Ker gospodarske organizacije, posebno pa v industriji letos povečujejo svoj redni obseg proizvodnje, je zanje nastal problem povečanja rednih obratnih sredstev. Sredstva, ki so namenjena za povečanje sklada obratnih sredstev gospodarskih organizacij, so družbeni investicijski skladi administrativno političnih teritorialnih enot kakor tudi sredstva sklada za samostojno razpolaganje gospodarskih organizacij. Pri tem je treba upoštevati dejstvo, da služijo ta sredstva tudi za vse druge investicije v osnovna sredstva gospodarskih organizacij, kakor tudi to, da dosedanji dohodki teh skladov ne omogočajo zadovoljive potrebe gospodarskih organizacij po obratnih sredstvih, posebno pa, ko gre za povečanje proizvodnje.

Po tem odloku lahko kredite za povečani obseg proizvodnje Narodna banka in druge banke odobravajo na dva načina: nesporedno gospodarskim organizacijam ali politično teritorialnim enotam. Za prvo in za drugo vrsto kredita določa odlok različne pogoje.

Gospodarskim organizacijam se lahko odobravajo krediti pod naslednjimi pogoji:

da se je povečal obseg proizvodnje v l. 1957 v primerjavi z lanskim letom;

da je vložila gospodarska organizacija v svoj sklad obratnih sredstev sredstva svojega sklada za samostojno razpolaganje, ki jih po veljavnih predpisih ne more uporabljati za investicije v osnovna sredstva;

da sodeluje gospodarska organizacija pri tem kreditiranju z lastnimi sredstvi svojega sklada za samostojno razpolaganje z 10 odstotki;

da je gospodarska organizacija dolžna vrniti kredit v roku 12 mesecev z obrestno mero, ki je za 0,5 odstotka višja od stopnje prispevka za sklad obratnih sredstev.

Gospodarska organizacija je dolžna, da uporabi za odplačilo kredita najmanj 20 odstotkov zneska sredstev za samostojno razpolaganje, ali da ga plača ob primanjlovanju teh sredstev iz investicijskega posojila, ki ga dobi v ta namen iz družbenih investicijskih skladov. Kolikor go-

Politično teritorialne enote dobijo kredite pod naslednjimi pogoji:

da jih je mogoče uporabiti za dajanje posojil gospodarskim organizacijam v primeru, ko so dobile posojilo za razširitev, rekonstrukcijo in graditev novih zgradb;

da občinski ljudski odbor sodeluje pri teh kreditih s sredstvi svojega investicijskega sklada v višini 10 odstotkov;

da so bila za investicijska posojila za sklad obratnih sredstev uporabljena sredstva družbenega investicijskega sklada, ki jih po veljavnih predpisih ni mogoče uporabiti za investicije v osnovna sredstva;

da se je graditev, razširitev ali rekonstrukcija začela že l. 1956 ali prej in da gospodarska organizacija, ki bo dobila kredit, že redno posluje.

M. M.